
Airikki Pousi

Tie tohtoriksi

Heräte

Tie tohtoriksi oli kohdallani pitkä ja avautui eteeni vähä vähältä. Kasvatustieteen opinnot aloitin jo Jyväskylässä liikuntatieteellisen tutkinnon rinnalla. Suoritin humanistisen tieteiden kandidaatin tutkinnon, jossa pääaine oli kasvatustiede. Ajatuksenani oli jo tuolloin jatkaa opintoja liikuntatieteellisessä tiedekunnassa. Avioliitto toi kuitenkin Helsinkiin 1976 ja aloitin liikunnan lehtorina Helsingin normaalilyseossa. Perheeseemme syntyi kaksi poikaa Patrik ja Panu. Vakinaisen nimityksen saatuaani otin virkavapaata poikia hoitaakseni ja aloitin samalla kasvatustieteen laudatur-opinnot.

Prof. Martti T. Kuikan kasvatuksen historian luennolla koin suorastaan ahaa-elämyksen, tässähän se on, tästä voin jatkaa. Tämä ei ole mitään pintaraapaisua, vaan tässä mennään syntyihin syviin. Keskustelimme laudatur-työn aiheesta. Olen maatilankasvatti, Keuruulta. Aina silloin tällöin jo lapsesta asti aikuisten keskusteluissa vilahitivat koulukeskustelut, jopa vanhempani muuttivat sukupolvenvaihdoksessa rakennukseen, joka oli toiminut tilalla kylän ensimmäisenä kansakouluna alkaen vuodesta 1903. Työni aiheeksi tulikin: Keuruun Riihosen koulu vuosina 1903-1936. Tutkimus koulun syntyyn ja sijaintiin vaikuttaneista tekijöistä, koulun toiminnasta ja sen yhteyksistä ympäröivään kyläyhteisöön. Tässä työssä selvitin koulun syntyvaiheet ja Keuruun kansakoululaitoksen taustat alkaen Jyväskylän seminaarin perustamisesta.

Liikunnan lehtori Airikki Pousi innostui tutkimaan kotikylänsä koulun historiaa, joka johti sittemmin Filosofian tohtorin tutkinnon suorittamiseen saakka.

Pääasialliset opettajat

Opintoja ohjasivat prof. Martti T. Kuikka ja prof. Pertti Kansanen. Koulumme loistava sijainti Helsingin Opettajankoulutuslaitoksen naapurina Ratakadulla edesauttoi opintojani merkittävästi, kun työpäivän jälkeen saattoi vain suoraan siirtyä toiseen taloon jatko-opintoihin.

Jo laudaturvaiheessa ajattelin, tähän tämä ei jää, vaan mietin jatko-opintoja. Alkuvuoteen 1988 ajoittui ns. sapattilukukausi, joka silloin vielä meillä oli. Ajoin tähän pääasiallisen tutkimustyön, joka tapahtui Keuruulla. Sapatin alkuvaiheessa kuoli isäni, joka oli suuri opintojeni innoittaja ja jonka kautta sain suuren osan koulua ja kylää koskevaa lähdeaineistoa. Isäni kuoleman jälkeen tutkin läpikotaisin hänen arkistonsa. Huomasin, että aineistoa on ja sain siemenen tutkia talonpoikaisyhteisöä edelleen.

Isäni ikätoveri Ilmari Vaissi, s. 1910, naapuritilan vanhaisäntä osoittautui merkittäväksi yhteistyökumppaniksi selvittäessäni talonpoikaisyhteisöön liittyviä asioita ja avusti auliisti aineiston keräämisessä. Prof. Martti T. Kuikan innostamana jatkoin työtäni henkilöhistorian suuntaan. 1996 valmistui lisensiaattityöni: Ilmari Vaissi – suomalainen talonpoika – tutkimus yksilön ja yhteisön vuorovaikutuksesta suomalaisessa kyläyhteisössä vuo-

sina 1910-1939. Opponenttina oli Jukka Rantala, jolta sain hyviä ohjeita jatkoa ajatellen.

Sain käyttööni Ilmari Vaissin arkiston ja sen lisäksi haastattelin häntä kymmeniä tunteja. Hän oli hyvin innostunut henkilöhistorian ajatuksesta. Päätin toteuttaa unelmani tohtorin väitöksestä ja vuonna 2003 väittelin aiheena: Nuori Ilmari Vaissi - kasvun ja kehityksen vuodet suomalaisessa talonpoikaisyhteisössä. Tässä työssä paneuduin myös kansakoulun ja oppikoulun myötä koulukysymyksiin teoreettisena viitekehysenä J.F. Arnettin teoria kapeasta ja avarasta sosialisatiosta. Työtäni ohjasi edelleen ensisijaisesti prof. Martti T. Kuikka ja toisena ohjaajana prof. Pertti Kansanen. Arkistoaineistoa keräsin pääasiallisesti lomilla Keuruulla. Kirjallisuuteen ja tutkimukseen perehtyminen ja kirjoitustyö jakautui tasaisesti ympäri vuoden.

Väitöstilaisuus

Väitöstilaisuus jäi mieleen suurena juhlanä. Yliopiston pieni juhlasali oli lähes täysi, perhe, sukua, ystävät, oma ylioppilasluokka, työtoverit vuosien takaa, kurssitovereita. Lectiossa kuvailin vuosisadan vaihteen kulttuuri-ilmastoa Keuruulla. Saatoin heijastaa seinälle Akseli Gallen-Kallelan maaluksia. Hän oleskeli useaan otteeseen Keuruulla ja maalasi erämaassa, hän maalasi paikkakuntalaisia sekä pappilassa että torpissa. Paikkakunnalla oli muitakin sen ajan kuuluisuuksia sivistyneistön edustajia suomenkieltä oppimassa. Opponentti prof. Arja Virta toi työstäni oleellisia asioita esille, pääsin tarkentamaan. Onnittelijat jonottivat.

Karonkassa jatkui iloinen tunnelma. Puheita oli paljon. Virallisten lisäksi puhuivat veljeni, Vaissin suvun edustajat, ystävät, omat poikani. Pojat harrastavat kuorolaulua, kuoro lauloi, lisäksi Miika Kolari soitti selloa. Äitini lausui.

Kirjoitustyötä ehkä vähän kiirehti odotettavissa oleva filosofisen tiedekunnan promootio, johon kaikkiin kuvioihin osallistuimme

mieheni kanssa. Väitös kaikkineen oli hyvin merkittävä kokemus ja toi hyvän mielen pitkäksi aikaa. Väitöskirjani on ollut Keuruulla kysyttyä luettavaa ja olen saanut siitä tavattomasti myönteistä palautetta. Prof. Martti T. Kuikka oli hyvin vaativa ohjaaja, jonka käsien läpi ei mennyt mikään puolivillainen. Hän vaati perusteelliset selvitykset. Olen siitä hänelle hyvin kiitollinen.

Väitöksen jälkeinen ura

Väitöksen jälkeen olen jatkanut entistä motivoituneempana ja toivottavasti myös viisaampana opettajana liikunnan ja terveystiedon lehtorina ja opettajakouluttajana Helsingin normaali-lyseossa.

Väitöskirjan teko osui kohdallani vuosiin, jolloin osallistuin hyvin aktiivisesti liittomme kautta silloin kiihkeänä käytyyn taisteluun terveystiedon asemasta. Saimme terveystiedon oppiaineeksi yläasteelle ja lukioon useita kursseja sekä terveystiedon osaksi ylioppilastutkintoa. Tätä kautta jouduin myös alamme kansainvälisten järjestöjen tehtäviin. Toimin liikuntakasvatuksen maailmajärjestön, Fédération Internationale d'Éducation Physique (FIEP), Suomen asiainhoitajana. Toimin järjestön kansainvälisen hallituksen jäsenenä nyt toista nelivuotiskautta, sekä järjestön Eurooppakomission jäsenenä Pohjoismaiden varapresidentin ominaisuudessa. Siihen, että tulin valituksi näihin tehtäviin, oli suuri merkitys sillä, että olin väitellyt.

Väitöksen jälkeinen julkaisutoiminta

Väitöksen jälkeen olen julkaissut tästä aihepiiristä artikkeleita, mm. Kouluhistoriallisessa vuosikirjassa, 2004 ja 2006, FIEP: n maailmanlaajuisessa julkaisussa, Bulletinissa, 2004. Olen pitänyt kongressiesitelmiä mm. Neothemikongressissa Helsingissä 2003,

kirjoittanut aiheesta Veikkoon, Norssin omaan lehteen ja Vaissin sukuseuran julkaisuun 2006. Olen pitänyt esitelmän aiheesta Kouluhistoriallisen Seuran kuukausikokouksessa 23.3.2004. Olen kirjoittanut ja esitelmöinyt Suomen opetussuunnitelmauudistuksesta Slovakiassa 2007. Olen esitelmöinyt ja kirjoittanut FIEP:n historiaan liittyvistä seikoista FIEP:n kongresseissa Vierumäellä 2008 ja Brasiliassa 2003 ja Slovakiassa 2007. Olen kirjoittanut FIEP:n historiasta, sen skandinaavisista juurista Suomen Liikunnan ja Terveystiedon opettajien julkaisuun LIITOOon. Varsinainen jatko-tutkimus Ilmari Vaissin elämästä odottaa vielä, aineiston olen sitä varten kerännyt.

Kirjoittajan esittely:

Nimi: Airikki Pousi

Syntymävuosi: 1951

Arvo ja ammatti: LitM, HuK, KL, FT, lehtori

Väitös: 2.5.2003

Vastaväittäjä: prof. Arja Virta

Kustos: prof. Martti T. Kuikka